

Kompl HANDLINGAR till sammanträdet 2019-04-29

**Kompl handl till ärendena 6 Interpellationer och 10 Landstinget Dalarnas
revisionsberättelse för 2018, revisorernas redogörelse för 2018 samt
granskning av årsredovisning 2018
Regionstyrelsens förslag till beslut i ärendena 9 och 11-14
och nominering till valärende sid 9**

Sammanträde i Regionfullmäktige

Tid: 2019-04-29 kl 9:30

Plats: Kristinehallen, Bergmästaregatan, Falun

Dessa **kompl** handlingar finns att tillgå på Internet adress www.ltdalarna.se.**Innehållsförteckning**

	Inledning och protokollsjustering	2
1	Fullmäktigesammanträdets öppnande	2
2	Protokollsjustering	2
3	Upprop	2
4	Information	2
	Frågor, Interpellationer och motioner	3
5	Frågor	3
6	Interpellationer	3
7	Inkomna motioner fr o m 26 februari 2019 och redovisning av motioner som inte är färdigbehandlade	3
	Anmälningssärenden	4
8	Anmälningssärenden	4
	Av landstingsstyrelsen beredda ärenden med förslag till beslut	5
9	Bokslut och årsredovisning 2018	5
10	Landstinget Dalarnas revisionsberättelse för 2018, revisorernas redogörelse för 2018 samt granskning av årsredovisning 2018	5
11	Rapportering enligt program för uppföljning av privata utförare	6
12	Omfattning av tandvård samt rätt till subventionerad tandvård för vissa oförsäkrade patienter – och barns rätt till tandvård.	6
13	Revidering av AB Transitios bolagsdokument	7
14	Region Dalarnas biblioteksplan 2019-2022	8
	Framställning utan föregående beredning	9
15	Valärenden	9

Inledning och protokollsjustering

- 1 Fullmäktigesammanträdets öppnande**
- 2 Protokollsjustering**
Se tidigare utsänd handling
- 3 Upprop**
- 4 Information**
Se tidigare utsänd handling

Frågor, Interpellationer och motioner

---

5 Frågor

Inga frågor har kommit in.

6 Interpellationer

Fullmäktige beslutar

1. Interpellationerna godkänns.
2. Svar på interpellationerna lämnas senare under sammanträdet.

A. RD19/02052

Interpellation från Suzanne Lazar (S) - Hur ska Region Dalarna arbeta med att öka andelen ekologisk mat?

Bilaga sid 1

B. RD19/02073

Interpellation från Abbe Ronsten (S) - Nu är det dags att permanenta det sena kvällståget hem från Stockholm

Bilaga sid 2

C. RD19/02093

Interpellation från Elin Norén (S): Ska hälso- och sjukvården i hela Sverige ha likvärdiga förutsättningar?

Bilaga sid 3

D. RD19/02094

Interpellation från Elin Norén (S) Dalfolkets fråga: Hur ska jämlikheten av hjärtsjukvården förbättras?

Bilaga sid 4

7 Inkomna motioner fr o m 26 februari 2019 och redovisning av motioner som inte är färdigbehandlade

Se tidigare utsänd handling

Anmälningssärenden

---

8 Anmälningssärenden

Se tidigare utsänd handling

Av landstingsstyrelsen beredda ärenden med förslag till beslut

---

9 Bokslut och årsredovisning 2018

Diarienummer LD18/04971

Regionstyrelsens förslag

1. Primärvårdens resultat i egen regi inom ramen för hälsoval fastställs till ett överskott på 17,4 mnkr som överförs till 2019.
2. Folktandvårdens resultat fastställs till ett underskott på 9,2 mnkr som överförs till 2019
3. Hjälpmedel Dalarnas resultat fastställs till 0,2 mnkr som överförs till 2019.
4. Årsredovisning 2018 enligt bilaga b) och verksamhetsberättelser 2018 förvaltningar enligt bilaga c) godkänns.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag **har sänts ut tidigare**
- b) Årsredovisning 2018 **Särtryck i färg har sänt ut tidigare**
- c) Bilaga till årsredovisning; Verksamhetsberättelser 2018 förvaltningar **Särtryck i färg har sänt ut tidigare**
- d) Protokollsutdrag från Regionstyrelsen **sid 5-6 bilaga § 40 D är särtryck i färg**

10 Landstinget Dalarnas revisionsberättelse för 2018, revisorernas redogörelse för 2018 samt granskning av årsredovisning 2018

Diarienummer RD19/02129

Landstingets revisorer föreslår fullmäktige besluta

- 1.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Revisionsberättelse **sid 7-11**
- b) Remiss till 2018 års landstingsstyrelser från fullmäktiges 1:e vice ordförande **sid 12**

Landstingets förtroendevalda revisorer Carl-Erik Nyström (C), Sören Bertilsson (S), Thomas Ylvén (V), Birgitta Örjas (S) och Ann-Britt Åsebol (M) överlämnar revisionsberättelse 16 april 2019 med ställningstagande:

”Vi riktar anmärkning mot landstingsstyrelsen med mandattid t o m 2018-10-14 för bristande styrning och ledning samt ohörsamhet till fullmäktiges mål och riktlinjer.

Vi tillstyrker, trots anmärkningen, att styrelsen, övriga nämnder och gemensamma nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa beviljas ansvarsfrihet av fullmäktige.

Vi tillstyrker också att landstingets årsredovisning godkänns av fullmäktige.”

11 Rapportering enligt program för uppföljning av privata utförare

Diarienummer RD19/00969

Regionstyrelsens förslag

1. Rapportering för 2017 och 2018 enligt Program för uppföljning av och insyn i verksamhet som utförs av privata utförare, godkänns.
2. Uppföljning av privata utförare inkluderas fr.o.m. 2019 som särskilt avsnitt inom ram för Region Dalarnas årsredovisning.
3. Uppföljningens slutsatser ska tydligt framgå i framtida rapportering.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag **har sänts ut tidigare**
- b) Rapport 2017-2018 **har sänts ut tidigare**
- c) Uppföljning grupp A, förslag **har sänts ut tidigare**
- d) Uppföljning grupp B, förslag **har sänts ut tidigare**
- e) Uppföljning grupp C, förslag **har sänts ut tidigare**
- f) Uppföljning grupp D, förslag **har sänts ut tidigare**
- g) Regionstyrelsens Arbetsutskotts beslut 2019-03-25 § 21 **har sänts ut tidigare**
- h) Protokollsutdrag från Regionstyrelsen **sid 13**

12 Omfattning av tandvård samt rätt till subventionerad tandvård för vissa oförsäkrade patienter – och barns rätt till tandvård.

Diarienummer RD19/00203

Regionstyrelsens förslag

1. Patienter med uppehållstillstånd mindre än 1 år och kvotflyktingar ska under vissa förutsättningar behandlas som folkbokförda
2. I avvaktan på migrationsverkets och skatteverkets handläggning av uppehållstillstånd och folkbokföring skall oförsäkrade barn som stadigvarande vistas i Dalarna, erhålla tandvård i samma omfattning som folkbokförda barn samt oförsäkrade vuxna som stadigvarande vistas i Dalarna, erhålla tandvård i samma omfattning som asylsökande.
3. Patientavgifter vid tandvård enligt ovan tas ut som för asylsökande.
4. Vid planerad tandvård ska kvitto på ansökan om uppehållstillstånd/folkbokföring uppvisas.
5. Beslutet omfattar inte EES-patienter, turister, forskare, studenter, arbetskraftsinvandrare och deras anhöriga vilka förutsätts ha möjlighet till andra försäkringslösningar. Papperslösa och, asylsökande omfattas av andra lagar.
6. Kostnader som uppstår med anledningen av beslutet, ca 350tkr för år 2018, ska finansieras inom anvisad ram.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag **har sänts ut tidigare**
- b) SKL´s skrivelse till Social- och Arbetsmarknadsdepartementet 2017-11-14 dnr 17/05739 **har sänts ut tidigare**
- c) PM 2018-11-05 **har sänts ut tidigare**
- d) Landstingsfullmäktiges beslut 2018-02-26, § 9 **har sänts ut tidigare**
- e) Landstingsfullmäktiges beslut 2018-11-19 § 134 **har sänts ut tidigare**
- f) Tandvårdsnämndens beslut 2019-02-26 § 8 **har sänts ut tidigare**
- g) Protokollsutdrag från Regionstyrelsen **sid 14-16**

13 Revidering av AB Transitios bolagsdokument

Diarienummer RD19/00736

Regionstyrelsens förslag

1. Förslag till beslut om justeringar av bolagsdokumenten för AB Transitio; aktieägaravtal, bolagsordning, instruktion för valberedning, instruktion för ägarrådet, ägardirektiv och instruktion för verkställande direktör godkänns.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag **har sänts ut tidigare**
- b) Regionstyrelsens Arbetsutskotts beslut 2019-03-25 § 23 **har sänts ut tidigare**
- c) Skrivelse från AB Transitio 2018-06-07 med bilagor **har sänts ut tidigare**
  - 1. Tabell över ändringsförslag (med markerade ändringsförslag) **har sänts ut tidigare**
  - 2. Aktieägaravtal (med markerade ändringsförslag) **har sänts ut tidigare**
  - 3. Bolagsordning (med markerade ändringsförslag) **har sänts ut tidigare**
  - 4. Instruktion för valberedning (med markerade ändringsförslag) **har sänts ut tidigare**
  - 5. Instruktion för ägarrådet (med markerade ändringsförslag) **har sänts ut tidigare**
  - 6. Ägardirektiv (med markerade ändringsförslag) **har sänts ut tidigare**
  - 7. Instruktioner för verkställande direktör (med markerade ändringsförslag) **har sänts ut tidigare**
  - 8. Ändringsavtal (för respektive ägare att underteckna efter beslut på årsstämma samt os högsta beslutande organ i den egna organisationen) **har sänts ut tidigare**
  - 9. Protokoll årsstämma 2018-05-24 **har sänts ut tidigare**
- d) Protokollsutdrag från Regionstyrelsen **sid 17-18**

14 Region Dalarnas biblioteksplan 2019-2022

Diarienummer RD19/00753

Regionstyrelsens förslag

- 1. Region Dalarnas biblioteksplan 2019-2022, bilaga b, antas.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag **har sänts ut tidigare**
- b) Biblioteksplan 2019-2022 **har sänts ut tidigare**
- c) Protokollsutdrag Kultur- och bildningsnämnden 2019-03-12 § 27 **har sänts ut tidigare**
- d) Protokollsutdrag från Regionstyrelsen **sid 19-20**

Framställning utan föregående beredning

---

15 Valärenden

RD19/01410

Ersättare i kultur- och bildningsnämnden **har sänts ut tidigare**

RD19/01488

Ledamot i jury för tryckfrihetsmål grupp **har sänts ut tidigare**

RD19/01587

Fullmäktige beslutar

1. har sänts ut tidigare

2. Bigitta Sohlberg (S) väljs som ersättare i fastighetsnämnden med mandatperiod fr o m 29 april 2019 t o m 2022-12-31.

Val av ersättare till styrelsen i AB Dalatrafik **har sänts ut tidigare**

1

REGION DALARNA	
INK.	2019 -04- 11
DNR.	2019/62052
SKR.	OD

Interpellation ställd till Hållbarhetsberedningens ordförande

Hur ska Region Dalarna arbeta med att öka andelen ekologisk mat?

I regionplanen beskrivs att andelen ekologisk mat ska öka i Region Dalarna. Det är väldigt viktigt och bra.

För det första är det viktigt med mer ekologisk mat ur ett patientperspektiv. Ekologisk mat har högre kvalitet genom att den innehåller mindre gifter och har bättre näringsvärde. När man är patient hos Region Dalarna ska man inte behöva oroa sig för om maten är bra eller inte.

Det är också viktigt hur maten som Region Dalarna köper är producerad. Det finns en avsevärt värre miljöpåverkan för den mat som inte produceras ekologiskt. Det handlar om besprutning och konstgödsling. Detta påverkar både själva maten, som inte är lika bra för oss att äta, men också själva marken och vattnet. Den ekologiska mångfalden hotas när vi inte arbetar för ett hållbart ekologiskt jordbruk.

Därför frågar jag Hållbarhetsberedningens ordförande Kerstin Lundh (Mp):

- Finns det någon plan för hur andelen ekologisk mat ska öka i Region Dalarna?
- Hur säkerställs att denna plan efterföljs?
- När ska planen vara genomförd?
- Finns det något mål om hur stor andel mat som ska vara ekologisk? Om ja, hur stort?

Suzanne Lazar (S)

2

Interpellation ställd till kollektivtrafiknämndens ordförande

REGION DALARNA	
INK.	2019 -04- 12
DNR.	RD19/02073
SKR.	1 KOD.

Nu är det dags att permanenta det sena kvällståget hem från Stockholm

Det sena kvällståget hem från Stockholm har nu körts i många år. Den har blivit väl inarbetad och resandet ökar. Efter att turen blivit mera etablerad är det också tydligt att detta är en angelägenhet för en större del av länet än dom 5 kommuner i Dalarna som nu medfinansierar avgången.

Hittills har turens finansiering skett via årsvisa överenskommelser mellan Region Dalarna och kommunerna.

Inför regionbildningen så ingick finansieringen av kvällståget i en större överenskommelse kring hela det regionala utvecklingsområdet som skulle göras mellan kommunerna och Landstinget Dalarna. En överenskommelse som efter valet skrotades av nuvarande majoritet i Region Dalarna.

Detta gör att det nu åter har behövts göras en överenskommelse för 2019 om finansieringen, trots att alla parter innan valet var överens om en annan lösning för 2019. En hantering som vi måste få en mera permanent lösning på.

Det går väldigt mycket energi och diskussion till detta och det är ett mycket konstigt upplägg att en enskild tågavgång finansieras separat. Vad är nästa steg? Att kommunerna norr om Borlänge finansierar enskilda turer på den sträckan? Eller att Falun finansierar ännu flera turer från Borlänge till Falun?

Nu är det dags att inför 2020 permanenta det sena kvällståget hem från Stockholm, detta tycker jag skall ske genom att turen ingår i det ordinarie utbudet av regionaltågstrafik i Länet och finansieras på samma sätt som övrig regionaltågstrafik.

Mina frågor till kollektivtrafiknämndens ordförande Ulf Berg är:

- Hur tänker majoriteten göra med finansieringen inför 2020?
- Kommer tåget att fortsätta köras, eller vill majoriteten lägga ner turen om inte kommunerna fortsätter att betala?
- Varför tycker majoriteten i så fall att just den tågturen skall hanteras utanför all annan finansiering av regionaltågstrafiken?

Abbe Ronsten

Socialdemokraterna

Interpellation ställd till Regionstyrelsens ordförande

Ska hälso- och sjukvården i hela Sverige ha likvärdiga förutsättningar?

Det kommunala utjämnningssystemet fördelar pengar till kommuner och regioner i Sverige för att de, oavsett förutsättningar, ska kunna erbjuda likvärdig välfärd till alla medborgare. Kostnadsutjämnningen omfördelar pengar utifrån olika behov. Det handlar exempelvis om befolkningens ålder, socioekonomi och geografi. Kostnadsutjämnning kompenserar alltså inte alls för de kostnader en region har, utan för de behov man har.

I betänkandet "Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting, SOU 2018:74" presenteras resultatet av den kostnadsutjämningsutredning som Håkan Sörman ansvarat för. Utredningen menar sammanfattningsvis att nuvarande system inte tillräckligt kompenserar för socioekonomi och glesbygd, och föreslår större omfördelningar på dessa områden. Inom hälso- och sjukvårdsutjämnningen föreslås exempelvis att skillnaden mellan flerbostadshus och villor ska tas bort, att gleshetskompensationen räknas upp, att indexering införs och ett införande av en ny lönomodell som kompenserar för befarade behov av hyrläkare.

Moderaten Irene Svenonius, som är regionstyrelsens ordförande i Region Stockholm och som 2017 placerades av Ulf Kristersson i den moderata partiledningen, har i flera utspel hårt kritiserat själva principerna för utjämnningssystemet. I mars 2017 besökte hon Sälen och passade på när hon var i Dalarna att ondgöra sig över utjämnningssystemet. I oktober 2018 kallade hon kostnadsutjämnningen för en straffskatt. I februari i år beklagade hon sig över att systemet utnyttjade Region Stockholm som regeringens bankomat. Hur den övriga moderata ledningen ser på hennes uttalanden och på utjämnningssystemet är oklart.

Nu är den kostnadsutjämningsutredningen ute på remiss, och Region Dalarna är remissinstans. För oss socialdemokrater är det oerhört viktigt att regionen står upp för principen om att hela Sverige ska ha likvärdiga möjligheter till en god hälso- och sjukvård. Det kräver ett system som kompenserar för sådant som vi själva inte kan påverka, exempelvis geografi och demografi. Vi delar utredarens slutsatser om att ökad utjämnning är en förutsättning för att möjliggöra vård i hela landet.

Med anledning av ovanstående frågar jag Regionstyrelsens ordförande Ulf Berg:

1. Kommer Regionstyrelsen få möjlighet att fatta beslut om remissvar till Kostnadsutjämningsutredningen?
2. Delar du Irene Svenonius (M) syn att kostnadsutjämnningen utarmar Stockholm?
3. Vilka principer anser du att Region Dalarna bör verka för i sitt remissvar?

Elin Norén (S)

Interpellation ställd till Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande

Dalfolkets fråga: Hur ska jämlikheten av hjärtsjukvården förbättras?

Vi har lanserat "Dalfolkets fråga" för att minska klyftan mellan beslutsfattare och medborgare i Dalarna. Alla människor i Dalarna har möjligheten att skicka in sina frågor till oss.

Den här gången lyfter vi en fråga från Jonas Wuopio i Mora.

Den lyder:

"Min fråga rör kardiologin i norra Dalarna. Som det är nu är kardiologin mycket centrerad runt Falun med stora resurser som pumpas in där. Skulle man se till upptagsområdet och den turism som finns i norra dalarna så har vi nästan lika mycket människor i detta område som i södra dalarna. I senaste Swedeheart ligger Falun etta i landet (vilket så klart är jätteroligt). Vi i Mora halkar dock efter. En stor anledning till detta är just avståndet till Falun där tiden till kranskärlsröntgen är påtagligt högre. Patienterna i norra Dalarna erhåller inte samma snabba vård som patienterna i södra dalarna. Mycket märkligt även på sistone är att man i Falun fått möjlighet att göra en CT-kranskärl (alltså en skiktröntgen av kranskärlen i hjärtat). Detta är en undersökning vi önskat i Mora i flera år. Våra CT-apparater behöver en mjukvaru-uppdatering för att kunna köra det. Nu har man i Falun två möjligheter att röntga kranskärlen (CT och konventionell angiografi) medans vi får hålla tillgodo mest med arbets-EKG vilket är en tämligen dålig och osäker undersökning.

Jag skulle vilja fråga hur man tänker att jämlikheten av hjärtsjukvården mellan södra och norra Dalarna är tänkt att förbättras?"

Vi frågar därför Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande följande:

- Hur likvärdig är hjärtsjukvården i Dalarna idag?
- Hur arbetar majoriteten med att förbättra jämlikheten?

Elin Norén (S)

Regionfullmäktiges Beslutsärenden

---

§ 40 Bokslut och årsredovisning 2018

Diarienummer LD18/04971

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen föreslår fullmäktige:

1. Primärvårdens resultat i egen regi inom ramen för hälsoval fastställs till ett överskott på 17,4 mnkr som överförs till 2019.
2. Folktandvårdens resultat fastställs till ett underskott på 9,2 mnkr som överförs till 2019
3. Hjälpmedel Dalarnas resultat fastställs till 0,2 mnkr som överförs till 2019.
4. Årsredovisning 2018 enligt bilaga b) och verksamhetsberättelser 2018 förvaltningar enligt bilaga c) godkänns.

Sammanfattning av ärendet

2018 års ekonomiska resultat är 65 mnkr vilket är 38 mnkr sämre än det budgeterade resultatet på 103 mnkr samt 181 mnkr sämre än föregående års resultat. De verksamheter som visar underskott är främst Hälso- och sjukvårdsförvaltningen med minus 115 mnkr samt Tandvårdsförvaltningen med minus 19 mnkr. Underskotten motsvaras till viss del av överskott och Finansförvaltningen och Landstingsfastigheter. Resultatet innebär att landstinget vid utgången av 2018 hade ett positivt eget kapital på 59 mnkr. I årsredovisningen lämnas en redogörelse av måluppfyllelsen för landstingets verksamheter.

I ärendet redovisas följande dokument:

a) Beslutsunderlag	Bilaga § 40 A
b) Årsredovisning 2018	Bilaga § 40 B
c) Bilaga till årsredovisning; Verksamhetsberättelser 2018 förvaltningar	Bilaga § 40 C

Utdrag exp **2019-04-15** till 1.
2.
3.

Vid protokollet :

Johan Ohrzén

Bestyrkes i tjänsten

Johan Ohrzén

Föredragande

Peter Hansson, ekonomidirektör

Bilaga § 40 D

Från redogörelsen av måluppfyllelsen för landstingets verksamheter;

- Resultatmålen har delvis uppnåtts
- Mål om finansiella placeringar och investeringar har uppnåtts
- Styrelsen och nämnders följsamhet till budget uppnås inte
- Sammantaget uppnås delvis det finansiella målet 2018

Regionfullmäktige

Revisionsberättelse för år 2018

Revisionsberättelsens upprättande

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i samtliga styrelser och nämnder. Granskningen har också avsett de gemensamma nämnder i vilka regionen ingår.

All granskning har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och regionens revisionsreglemente. Granskningarna har genomförts med den inriktning och omfattning som behövts för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Revisorernas ansvar är att granska om verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, att den interna kontrollen är tillräcklig, att räkenskaperna är rättvisande samt att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål fullmäktige uppställt.

Revisorernas bedömning

Regionens årsredovisning, resultat, interna kontroll och måluppfyllnad

Regionens resultat uppgår för år 2018 till 65 miljon kronor vilket är 38 miljoner kronor sämre än budgeterat. Av det positiva resultatet härrör dock 81 miljoner kronor från reavinster. Regionens resultat exklusive reavinsten är -16 miljoner kronor. Regionens nettokostnadsutveckling var år 2018 högre än för sektorn i sin helhet samtidigt som ökningen av skatteintäkterna var lägre.

Resultatet enligt årsredovisningen innebär att de av fullmäktige fastställda finansiella målen avseende årets resultat samt andel av nämnderna som bedriver verksamhet inom angivna budgetramar inte uppnås. Enbart målen om avsättningar till pensionsskulden och egenfinansiering av investeringar nås.

Räkenskaperna är, så vitt vi kan bedöma, i huvudsak, rättvisande och upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen och i enlighet med god redovisningssed.

Uppföljningen och redovisningen av verksamhetsmässiga mål i årsredovisningen är behäftad med mycket allvarliga brister. Styrelsen och nämnderna har därvid uppvisat en påfallande passivitet under 2018. Mot bakgrund av bristerna kan vi inte uttala oss om måluppfyllelsen.

Vi bedömer att styrelser och nämnders interna kontroll, undantaget vad som sägs om arbetet med fullmäktiges mål, i huvudsak är tillfredställande.

Landstingsstyrelsen

Landstingsstyrelsen ansvarar för styrning och ledning av verksamheten. Av 2018 års granskningsarbete framgår att styrelsen med mandattid t o m 2018-10-14:

- i planeringen av 2019 års verksamhet inte tillämpat de planerings- och styrprinciper som fastlagts av landstingsfullmäktige och inte heller lämnat andra anvisningar för styrning och ledning till verksamheten
- trots information om situationen och vetskap om behovet av ytterligare sänkningar av landstingets nettokostnader efter 2019 inte vidtagit ytterligare åtgärder för att verkställa fullmäktiges mål med beslutat struktur och förändringsarbete.

Dessa brister tillsammans med de brister som iakttagits vad avser styrelsens övergripande ansvar för arbetet med fullmäktiges verksamhetsmål och måluppfyllnad visar på en allvarlig passivitet i styrning och ledning av landstingets verksamhet under år 2018. Det kan inte uteslutas att passiviteten i ledning och styrning påverkat det ekonomiska resultatet negativt. Mot bakgrund av de redovisade bristerna avser vi att rikta en anmärkning mot styrelsen.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för den hälso- och sjukvård som bedrivs i landstingets regi. Underskotten inom denna har under 2018 uppgått till -115 miljoner kronor vilket är en ökning av underskottet med 16 miljoner kr från 2017. Med anledning av det ökade underskottet samt bristerna i arbetet med mål och måluppfyllnad är vi kritiska mot hälso- och sjukvårdsnämnden.

Den hälso- och sjukvård som befolkningen bör kunna räkna med som ett samhälleligt åtagande har, utifrån rådande förutsättningar, skötts på ett i huvudsak ändamålsenligt sätt.

Övriga nämnder och styrelser

Övriga styrelser och nämnder, liksom de gemensamma nämnder i vilka landstinget ingår har, med undantag av arbetet med mål och måluppfyllnad, bedrivit sina respektive verksamheter på ett i huvudsak ändamålsenligt sätt.

Revisorernas ställningstagande

Vi riktar anmärkning mot landstingsstyrelsen med mandattid t o m 2018-10-14 för bristande styrning och ledning samt ohörsamhet till fullmäktiges mål och riktlinjer

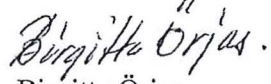
Vi tillstyrker, trots anmärkningen, att styrelsen, övriga nämnder och gemensamma nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa beviljas ansvarsfrihet av fullmäktige.

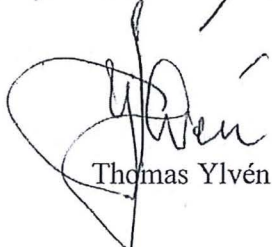
Vi tillstyrker också att landstingets årsredovisning godkänns av fullmäktige.

Falun 2019-04-16

Carl-Erik Nyström

Sören Bertilsson

Birgitta Örjas

Thomas Ylvén

Ann-Britt Åsebol

Bilaga

- Revisorernas redogörelse till regionfullmäktige över 2018 års revision

Till revisionsberättelsen hör också följande bifogade gransknings-PM med tillhörande rapporter

- Uppföljningsgranskning av styrelsens ansvar för upprättande av regionplanen
- Uppföljningsgranskning av landstingets styrning av miljöarbetet
- Granskning av pågående struktur- och förändringsarbete, del 5
- Granskning av mål och måluppföljning
- Granskning av landstingsstyrelsens uppsiktsplikt
- Granskning av hot- och våld inom hälso- och sjukvården
- Granskning av vattenförsörjningen vid sjukhusen i Falun, Mora och Avesta
- Granskning av 1177 Vårdguiden på telefon
- Granskning av projekt och projektliknande arbetsformer i hälso- och sjukvården
- Granskning av klagomålshanteringen inom hälso- och sjukvården
- Granskning av landstingets IT- och informationssäkerhet
- Förstudie av övertagandet av kollektivtrafiken
- Förstudie om personalrekrytering
- Granskning av intern kontroll
- Granskning av delårsrapport
- Granskning av årsredovisning

Revisorernas redogörelse för 2018

Revisorerna, vars uppdrag regleras i författningar och lokala föreskrifter - kommunallagen, aktiebolagslagen och fullmäktiges revisionsreglemente - är fullmäktiges instrument för granskning av all den verksamhet som regionen bedriver. I detta granskningsarbete biträds vi av sakkunniga vilka utgörs av såväl egen anställd personal (revisionschef) som upphandlade konsulter från de revisions/konsultföretag vi har avtal med.

2018 års granskningsverksamhet

Vår ambition är att granskningsarbetet, med bibehållande av en hög integritet, ska vara stödjande och utvecklande för granskade verksamheter. För att uppnå detta strävar vi mot att granskningarna skall genomföras av personer med goda kunskaper om de granskade verksamheterna, och att granskningarna ska vara aktuella och återspegla pågående skeenden. Vi har också en ambition att regelbundet genomföra uppföljningsgranskningar av sådana granskningar vi bedömt som särskilt viktiga.

Vårt granskningsarbete har i huvudsak följt den av oss antagna revisionsplan för år 2018. Granskningsarbetet har inriktats mot att bl a följa landstingets pågående struktur och förändringsarbete genom en omfattande granskning med en avslutande delrapporter under 2018. Vi har också fortsatt att fokusera granskningsarbetet mot hälso- och sjukvårdens verksamhet genom granskningar av klagomålshanteringen, 1177 sjukvårdsrådgivning på telefon, projekt och projektlänkande arbetsformer i hälso- och sjukvården. Andra granskningar har utgjorts av mål och uppföljning av mål, styrelsens uppsiktspflicht, IT- och informationssäkerhet, vattenförsörjning vid sjukhusen i Falun. Mora och Avesta samt uppföljningsgranskningar avseende styrelsens ansvar för upprättande av landstingsplanen respektive landstingets miljöarbete. Vi har under 2018 också genomfört förstudier av dels landstingets övertagande av kollektivtrafiken, dels personalförsörjningen inom hälso- och sjukvården.

Granskningsverksamheten har dessutom fullgjorts genom granskning av delårsbokslut och årsbokslut samt genom grundläggande granskning som bl a omfattar styrelser och nämnders interna kontroll samt uppföljning och genomgång av protokoll från styrelser och nämnder.

Granskningarna har kompletterats med samtal med företrädare för regionens verksamheter samt träffar med nämnder och utskott. Resultatet av de enskilda granskningarna har redovisats i särskilda gransknings-PM som tillställts ansvariga nämnder och styrelser.

Handwritten signatures and initials at the bottom right of the page.

Granskningsarbetet och övriga för oss viktiga frågor har regelbundets återkopplats till fullmäktige genom korta men regelbundna informationspass vid fullmäktigesammanträden, genom träffar med fullmäktiges presidium, genom att fullmäktige löpande får del av samtliga gransknings-PM och granskningsrapporter, samt genom överlämnande av vår bedömning av måluppfyllelsen i samband med delårsbokslutet.

Lekmannarevisorer i de bolag regionen är delägare i respektive revisorer i stiftelser (ej donationsfonder) utses bland landstingets förtroendevalda revisorer. Bolagens och stiftelsernas bokslut omfattas dock inte av våra uttalanden i revisionsberättelsen då dessa tidsmässigt inte anpassat sina bokslut till regionens bokslut. Vi har vid ett flertal tillfällen påtalat detta missförhållande för styrelsen.

Vårt granskningsarbete har också omfattat granskningen av de donationsstiftelser som förvaltas av regionen.

Övrig verksamhet

Vid sidan av granskningsverksamheten har vi under året medverkat i det lokala nätverket för revisorer i Dalarna, samverkat med regionrevisorerna i samverkansregionen, samt medverkat i det nationella samarbetsorganet STAREV som omfattar revisionen i samtliga regionen och kommuner med egna revisionskontor.

Landstingets revisorer

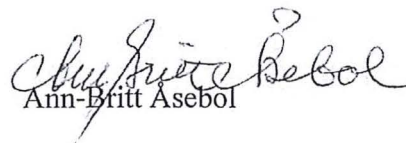
Carl-Erik Nyström

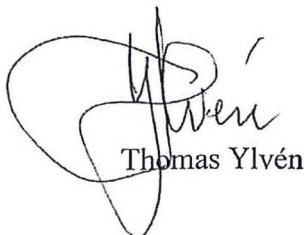
Sören Bertilsson

Birgitta Örjas

Ann-Britt Åsebol

Thomas Ylvén

Till
Landstingsstyrelsens ledamöter

**Remiss till Landstingsstyrelsens ordinarie ledamöter och ersättare
av revisionsberättelsen 2018**

Revisionen omfattar hela 2018 d v s både gamla och nya styrelsen.
Revisorerna tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för bägge styrelserna.

Revisorerna föreslår i sin revisionsberättelsen för 2018 att anmärkning
ska riktas mot landstingsstyrelsen t o m 2018-10-14 ("gamla"
landstingsstyrelsen) för bristande styrning och ledning samt ohörsamhet
till fullmäktiges mål och riktlinjer.

Därför remitteras revisionsberättelsen till alla ordinarie ledamöter och
ersättare i bägge landstingsstyrelserna 2018.

Ni har möjlighet att avge förklaring/förklaringar gällande ansvarsprövning
och ev anmärkning mot Landstingsstyrelsen till fullmäktiges presidium
senast 25 april.

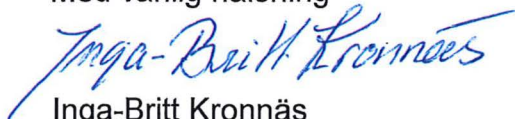
Nuvarande regionstyrelse planerar att yttra sig över revisionsberättelsen
vid ett extra sammanträde 29 april innan fullmäktigesammanträdet.
Önskar tidigare ledamöter ansluta sig till detta förslag till yttrande finns
den möjligheten. Kontakta i så fall Ulf Berg (M) eller Elin Norén (S).

Vill ni maila ert underlag så är adressen:
landstinget.dalarna@ltdalarna.se

Vill ni posta så är adressen: Region Dalarna
att: Taimi Hermansson
Box 712, 791 29 Falun

Vill ni lämna in så är besöksadressen Vasagatan 27 i Falun

Med vänlig hälsning

Inga-Britt Kronnäs
Fullmäktiges 1:e vice ordförande
Mailadress: ib.kronnas@hotmail.se

Regionfullmäktiges Beslutsärenden

---

§ 41 Rapportering enligt program för uppföljning av privata utförare

Diarienummer RD19/00969

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen föreslår fullmäktige

1. Rapportering för 2017 och 2018 enligt Program för uppföljning av och insyn i verksamhet som utförs av privata utförare, godkänns.
2. Uppföljning av privata utförare inkluderas fr.o.m. 2019 som särskilt avsnitt inom ram för Region Dalarnas årsredovisning.
3. Uppföljningens slutsatser ska tydligt framgå i framtida rapportering.

Sammanfattning av ärendet

Landstingsfullmäktige beslutade i oktober 2017 om ett program för uppföljning av och insyn i verksamhet som utförs av privata utförare (LD17/03424).

Bifogad rapport med bilagor är den första uppföljningen enligt programmet för Region Dalarna och omfattar både 2017 och 2018.

I ärendet redovisas följande dokument:

a) Beslutsunderlag	Bilaga § 41 A
b) Rapport 2017-2018	Bilaga § 41 B
c) Uppföljning grupp A, förslag	Bilaga § 41 C
d) Uppföljning grupp B, förslag	Bilaga § 41 D
e) Uppföljning grupp C, förslag	Bilaga § 41 E
f) Uppföljning grupp D, förslag	Bilaga § 41 F
g) Regionstyrelsens Arbetsutskotts beslut 2019-03-25 § 21	Bilaga § 41 G

Utdrag exp **2019-04-15** till

- 1.
- 2.
- 3.

Vid protokollet :

Johan Ohrzén

Bestyrkes i tjänsten

Johan Ohrzén

Regionfullmäktiges Beslutsärenden

---

§ 42 Omfattning av tandvård samt rätt till subventionerad tandvård för vissa oförsäkrade patienter – och barns rätt till tandvård.

Diarienummer RD19/00203

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen föreslår fullmäktige.

1. Patienter med uppehållstillstånd mindre än 1 år och kvotflyktingar ska under vissa förutsättningar behandlas som folkbokförda
2. I avvaktan på migrationsverkets och skatteverkets handläggning av uppehållstillstånd och folkbokföring skall oförsäkrade barn som stadigvarande vistas i Dalarna, erhålla tandvård i samma omfattning som folkbokförda barn samt oförsäkrade vuxna som stadigvarande vistas i Dalarna, erhålla tandvård i samma omfattning som asylsökande.
3. Patientavgifter vid tandvård enligt ovan tas ut som för asylsökande.
4. Vid planerad tandvård ska kvitto på ansökan om uppehållstillstånd/folkbokföring uppvisas.
5. Beslutet omfattar inte EES-patienter, turister, forskare, studenter, arbetskraftsinvandrare och deras anhöriga vilka förutsätts ha möjlighet till andra försäkringslösningar. Papperslösa och, asylsökande omfattas av andra lagar.
6. Kostnader som uppstår med anledningen av beslutet, ca 350tkr för år 2018, ska finansieras inom anvisad ram.

Sammanfattning av ärendet

Tandvården förbisågs i det förslag som togs fram som underlag ifrån Central förvaltning i samband med det beslut som togs i Landstingsfullmäktige för Hälso- och Sjukvårdens räkning och som omfattar denna grupp. Se bilagor.

Således föreligger samma argument för Tandvårdens patienter som för Hälso- och Sjukvården.

Utdrag exp 2019-04-15 till 1.
2.
3.

Vid protokollet :

Johan Ohrzén

Bestyrkes i tjänsten

Johan Ohrzén

Asyl- och migranthälsa har uppmärksammat att långa handläggningstider vid migrationsverket och skatteverket leder till felaktiga faktureringar och restföringar hos kronofogden - vilket försvårar integrationsprocessen.

Kvotflyktingar, patienter med korta uppehållstillstånd, samt oförsäkrade barn och vuxna personer som stadigvarande vistas i Dalarna och väntar på beslut om uppehållstillstånd eller folkbokföring i vissa fall, faktureras samtliga tandvårdskostnader - eftersom tandvårdspersonalen hanterar dessa barn och vuxna på samma sätt som turister, i avvaktan på migrationsverket eller skatteverkets beslut. Man kan först i efterhand konstatera att faktureringarna i vissa fall är både felaktiga och rättsosäkra. Utländska medborgare som, varken är asylsökande, papperslösa, från EU/EES-området inklusive Schweiz eller omfattas av någon sjukvårdskonvention, har inte någon lagstadgad rätt till subventionerad tandvård av landstingen.

Regelverket är komplicerat bland annat gällande vilken omfattning av vård som får erbjudas olika personkretsar. I vissa fall ska patienten själv betala hela tandvårdskostnaden. Tandvårdsanställda ska i princip utföra de utredningar som Migrationsverket eller Skatteverket ännu inte hunnit handlägga, för att klarlägga betalningsansvar och vilken omfattning av tandvård som får erbjudas. Inte sällan ges vårdsökande fel information. Tandvårdskostnader som faktureras de vårdsökande själva kan vara mycket höga och leda till att barn riskerar att undanhållas t.ex. akut eller förebyggande tandvård. Integrationsarbetet försvåras vid felaktiga krav som går vidare till kronofogden. Felaktiga registreringar och felaktig information leder också till ökad administration.

Förslaget rör patienter som har bedömts behandlas rättsosäkert utifrån gällande regelsystem. Lagtillämpningen beträffande dessa situationer är svår och utredningsansvaret för tandvårdsanställda i avvaktan på migrationsverkets och skatteverkets beslut, är orimligt.

Förslaget syftar till att göra tandvården mer jämlik och rättssäker, förenkla och förtydliga reglerna och samtidigt öka patientsäkerheten för både nyanlända och personer som stadigvarande vistas i Dalarna.

Beslutsunderlaget och en av beslutssatserna har ändrats mellan tandvårdsnämnden och regionstyrelsen. Retroaktivtetsbeslutssatsen i punkt 7 har tagits bort.

I ärendet redovisas följande dokument:

a) Beslutsunderlag	Bilaga § 42 A
b) SKL's skrivelse till Social- och Arbetsmarknadsdepartementet 2017-11-14 dnr 17/05739	Bilaga § 42 B
c) PM 2018-11-05	Bilaga § 42 C
d) Landstingsfullmäktiges beslut 2018-02-26, § 9	Bilaga § 42 D
e) Landstingsfullmäktiges beslut 2018-11-19 § 134	Bilaga § 42 E

f) Tandvårdsnämndens beslut 2019-02-26 § 8

Bilaga § 42 F

Yrkanden, propositionsordning och beslut

Ulf Berg (M) yrkar bifall med instämmande av Elin Norén (S) till ordförandes förslag i enlighet med beslutsunderlaget.

Benny Rosengren (SD) yrkar avslag till ordförandes förslag i enlighet med beslutsunderlaget.

Sedan överläggningen förklarats vara avslutad redogör ordföranden Ulf Berg (M) för de yrkanden som framställts och föreslår följande propositionsordning som Regionstyrelsen godkänner: proposition på Ulf Berg (M) med fleras yrkande mot Benny Rosengrens (SD) avslagsyrkande.

Proposition ställs på Ulf Berg (M) med fleras yrkande enligt ovan mot Benny Rosengren (SD) yrkande enligt ovan och finner att Regionstyrelsen beslutar enligt ordförandens förslag.

Reservation

Benny Rosengren (SD) reserverar sig mot beslutet.

Regionfullmäktiges Beslutsärenden

---

§ 43 Revidering av AB Transitios bolagsdokument

Diarienummer RD19/00736

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen föreslår fullmäktige:

1. Förslag till beslut om justeringar av bolagsdokumenten för AB Transitio; aktieägaravtal, bolagsordning, instruktion för valberedning, instruktion för ägarrådet, ägardirektiv och instruktion för verkställande direktör godkänns.

Sammanfattning av ärendet

AB Transitio utgör en gemensam resurs för landets samtliga huvudmän för den regionala rälsbundna kollektivtrafiken. Bolagets uppdrag är att anskaffa, finansiera och hyra ut spårfordon till ägarna som i sin tur ansvarar för trafiken. Bolaget ansvarar även för tungt underhåll av fordonen. Vid AB Transitio's årsmöte i maj 2018 beslutades om förändringar i några av bolagets styrdokument. För att förändra styrdokument krävs godkännande av samtliga delägares högsta beslutande organ. Ändringarna beskrivs punktvis i skrivelse från AB Transitio. Styrelsens förslag till ändringar fastställdes vid bolagets årsstämma med undantag av ändringar avseende VD's anställningsvillkor.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag **Bilaga § 43 A**
- b) Regionstyrelsens Arbetsutskotts beslut 2019-03-25 § 23 **Bilaga § 43 B**
- c) Skrivelse från AB Transitio 2018-06-07 med bilagor **Bilaga § 43 C**
  1. Tabell över ändringsförslag (med markerade ändringsförslag)
  2. Aktieägaravtal (med markerade ändringsförslag)
  3. Bolagsordning (med markerade ändringsförslag)
  4. Instruktion för valberedning (med markerade ändringsförslag)

 Utdrag exp **2019-04-15** till

- 1.
- 2.
- 3.

Vid protokollet :

Johan Ohrzén

Bestyrkes i tjänsten

Johan Ohrzén

5. Instruktion för ägarrådet (med markerade ändringsförslag)
6. Ägardirektiv (med markerade ändringsförslag)
7. Instruktioner för verkställande direktör (med markerade ändringsförslag)
8. Ändringsavtal (för respektive ägare att underteckna efter beslut på årsstämma samt os högsta beslutande organ i den egna organisationen)
9. Protokoll årsstämma 2018-05-24

Regionfullmäktiges Beslutsärenden**§ 46 Region Dalarnas biblioteksplan 2019-2022**

Diarienummer RD19/00753

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen föreslår fullmäktige

1. Region Dalarnas biblioteksplan 2019-2022, bilaga b, antas.

Sammanfattning av ärendet

Biblioteksplanen är en revidering av föregående plan som gällde 2016-2018. Den följer Kultur- och bildningsplanens planperiod. De biblioteksverksamheter som omfattas av denna plan är Bibliotek och informationscentral (sjukhusbiblioteken), Länsbibliotek Dalarna samt biblioteksverksamhet vid Fornby, Malungs och Mora folkhögskolor och vid Musikkonservatoriet. Planen gäller 2019-2022.

Revideringen omfattar anpassning till den nya Kultur- och bildningsplanens målsättningar.

I ärendet redovisas följande dokument:

a) Beslutsunderlag	Bilaga § 46 A
b) Biblioteksplan 2019-2022	Bilaga § 46 B
c) Protokollsutdrag Kultur- och bildningsnämnden 2019-03-12 § 27	Bilaga § 46 C

Föredragande

Maria Törnfeldt, chef för Länsbibliotek Dalarna	Bilaga § 46 D

Utdrag exp 2019-04-15 till

- 1.
- 2.
- 3.

Vid protokollet :

Johan Ohrzén

Bestyrkes i tjänsten

Johan Ohrzén

Varför biblioteksplan?

Vilka omfattas?

Hur förhåller den sig till regionens övriga styrdokument?

Vilka är de viktigaste utvecklingsområdena?

20

Maria Törnfeldt, Länsbibliotekschef, maria.a.tornfeldt@ltdalarna.se